

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifideliu[m]

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De remedijs [con]tra o[mn]em auaricia[m]:

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

De peccato

dusq; sacerdotis: tāto magis anhelat ad alia
P̄qreda Diabolus ei sibi talis spē pietatis mī-
tos decipit. q̄ scit q̄ diuitie vix lucrat̄
sine pccō. vnde apls. i. thimo. vi. Qui
volunt diuitias fieri incidunt in laq;os di-
aboli. Eccl. xi. Fili si fueris dñes: n̄ erḡ
immunis a delicto. C Tertio occultat
se sub specie liberalitatis ut maxime appa-
ret in illis q̄ sub spē ficte liberalitatis in-
tentione cupida largiunt alij: vt ipsi
postea maiora redonentur. Et in illō vi-
cium incidunt tria ḡna hominum Primi itaq;
qui qua in seculo dimittunt: et ad mōa/
steria magnaꝝ diuitiāꝝ se transfrēnt: vt
in ip̄s maiores diuitias consequātur.
Scđi sit qui p̄ ieuniar̄ p̄ alias abstine-
tias se affligunt: non v̄d̄ eo placeant h̄
vt maiorem rex copiā coacerūt: q̄s qn̄
q̄ alieni p̄digaliter expendūt: Terrū
sunt q̄ bona r̄galia iuste & quiꝝ. enī ita te-
naciter tenent: vt nec p̄necessitatis Cū
tam de iure naturali q̄ iure diuino tenen-
tis subuenire p̄ximo in necessitat̄ arti-
culo) p̄ximo idigentis subueniāt: Unde
dicit Gregorius. Non est minus pccm alie-
na rapere q̄ necessitatem patientib; sua
non erogare. Unde Aug. in sermone
Non solum avarus est qui rapit aliena
sed et ille avarus est qui cupide seruat
sua. Unde etiā Ambrosius. P̄sce fame
morientē. si non pauisti: occidisti Reme-
diū contra hæc etiā occultatōem est
q̄ homo liberaliter sua cōmunicet circū
scripta omni sp̄redonationis: vt si do-
num sit elemosyna: illā pure det ppter de-
um. Sivero donatio sit beneficialis: il-
lam liberaliter conferat solum ppter do-
num virtutis. Quia si dederit alijs ppter
intensōem redonādi: iā non est bene-
ficiū: sed potius quedā c̄ptio dicere
tur. Unde Isid. Sunt aliqui qui pau-
peribus parū tribuunt: vt accipiāt am-
plius. et sub pretextu elemosyne querūt
diuitias: quæcūq; magis venatio appelle-
lāda est. q̄s elemosyna. Hic aues sic
bestie capiuntur. et pisces modica ī ha-

mo capiunt̄ esca.

C Remedia q̄ oēm avariciā:
Equitur de remedijis p̄tra oēm
avariciam. Quoz p̄imum est
mortis consideratio. Unū Hiero-
Facile p̄temnit omnia quis le semper cogi-
tat morituz. Sicut iumenta se defendunt
ab iportunitate muscarū cauda sua. et
aues et pisces cauda sua regunt se. si ho-
mo consideratō e finis et mortis defēdit
se ab avaricia. et etiā a ceteris vithis. et re-
git se in mundo. Unde Job. 12. Intro-
ga iumenta et docebunt te: et volatilia ce-
li: et indicabunt tibi. Mors indicat ad
oculum p̄temptibilia esse que cūq; que-
runtur in mundo. sc̄z delicias. diuitias. et
sic de alijs. Unde Hiero. Qui se quo-
tidie recordatur morituz esse. p̄temnit p̄
sentia. et ad futura festinat. Et non ī me-
rito quia r̄galia in morte nihil valent:
q̄ nec corpus a verib; preseruant. nec
hōem ī vita cōseruare possunt. q̄ mo-
ritur pauper. morit et diues. Nec aiam
a demonib; liberāt. Drouer xi. Non p̄-
derunt diuitie in die vltionis: imo gra-
uit q̄ talis diues multa possidens cum
dolore moritur. q̄ separatur a diuitijs
quas dilexit: et p̄ quibus diu laborauit
et ppter quas salutem p̄priā sep̄ negle-
xit. Insuper cum hic sati habeat: et ne-
scit quid ibi habebit: ubi p̄ma nocte re-
manebit. Eccl. 4i. O mors q̄ amara
est memoria tua homini iniusto habeti
pacem in substantijs suis. Unde etiā
Gregorius. Non armatoꝝ turba: non fami-
lie multitudo: non auriz argenti abun-
dantia: non vindemiarij ybertas et se-
getum. non iocunditas extensa pratoꝝ
queunt anime exenti de corpore illum
afferre presidium. lk. C Siendis
q̄ homo seip̄m cōsolare debet in agone
cum cum aiām relinquere oportet. scilicet
cogitando sic in agone. resignes cunctis
ppter deū. et cōmittas te voluntati diuine
ex toto: tunc dabim̄ tibi deus eterna hōa
Item p̄yore quā in morte relinq̄s: da

bit tibi deus suā benedictā m̄rem virgi
nem mariā que pulchrior et dignior est.
Arcē p amicis et filiis et cognatis a quib
te separari oportet sperare debes et da/
bit tibi p illis societatem om̄m sc̄torumz
angeloz. Item p honore p̄senti et p poi
testate frena: dabit tibi eternū honorē
et eternum regnū. ps. Introibo in po/
tentias dñi. Sed m̄ remedium est confi
dentialia deo qui non derelinquit spe,
rātes in seiuixta pmissum ipius dicitis
Nolite solliciti esse dicentes quid mādu
cabimus. aut quid bibem?. aut q̄ ope/
riemur. sc̄t em̄ pateryester q̄ his oībus
indigeris. Qui em̄ sic fecit hoiem. vt alt
mentis indigear: non patientur eum peri
re per necessarioz subtractōnem: si eius
se submittat confidentie. **N**af. 6. Que
rite p̄mum regnum dei: et hec om̄ia adi
cien̄ vobis. sc̄z corporis necessaria **A**az
qui libent̄ vult dare homi celestia et ma
gna. non negat ei minima et terrena. **S**i
em̄ malis et crudeles homies immo et be
stiez bruta animalia filios suos nutrit̄.
multo magis optimus et verax domin⁹
filios suos non deserit. Qui etiam beni
gnus est super ingratos et malos quan/
tomagis super bonos: qui oīm sollicitu
dinem in eum p̄jciunt. ps. Non vidui
stum derelictū: nec semen eius querens
panē. **U**nde Bonauētura d̄ ordine fra
triū minoꝝ. Unū de tribi sperādum ē
auaritiā ab ycientibus p̄ deo. q̄ aut p/
curabili hoi in necessariis aut cū parco
victu et in penuria dabit hoīvires quas
in abundātia posset habere. Et h̄ est io
cundius de modico esse fortētāq̄ alius
de multis. aut qd̄ suberabit corpori. re/
fundat menti in consolatione sp̄nali: ve
libent̄ careat temporali abundantia. q̄
sp̄nali bus delicijs felicius recompensat
In super magna gl̄iam in celo meretur
patienter sustinendo. p̄ xpo penuriā cor
pale. **T**ertiū remedium est: q̄ homo
elonger se a cupidis et auaris. et familia/
ris sit his qui terrena contemnunt. ps.

Cū sc̄is sc̄is eris z̄c. Accidit illi q̄ cum
auaris et cupidis querat. sicut priulo ac
cidit q̄ a lupa fuit nutritus q̄ alii modū
gradiebāt ab ea discē nō potuit: nisi quez
ip̄a habebat. vñ duab̄ manib⁹ p pedē
bus vtebat. sic z̄c. **H**ec q̄ cū illis quer
santur q̄ p̄temnū tp̄alia recte incedunt
Quartū remedium est paupras christe
Un̄ Bern. Magna siqdem abusio et
vis magna q̄ diues velut fieri ymcul⁹.
p quo de⁹ maiestatis paug fieri voluit.
Thren. iii. Recordare paupratis mee
et trāsgres. mee absinthi et fellis. Ergo
exemplō xp̄i spernere debemus terrena
q̄ cū esset dñs om̄: ppter nos factus es
egen⁹. vt ostēderet dignitatē paupratis
et docēt spernere auariciā. **U**n̄ Aug⁹.
de vera religione. Tota vita xp̄i in ter
ris p̄ hoiem q̄ gessit disciplina moy suie
ideo oīa bona mūdi p̄cepit q̄ cōtempnē
da docuit. et oīa mala sustinuit q̄ sustinē
da p̄cepit. vt nō i ill̄ q̄rere felicitas. ne
qz in istis timere felicitas. **Q**uā
tum remedium ē considerare q̄ bona tp̄alia
hic multiplicata nocēt hoi post mortē
et hoc ppter districtā rōem quā redditus
rus est detp̄alibus. Primo q̄uo lucrat⁹
sit oīa tp̄alia q̄ habuit vscz ad ynuz de
nariū. vtrū iuste vel iniuste. **S**icut iuste
cursus mūdi est ad lucrandū tp̄alia. tūc
vix sine p̄cō lucrant. **U**n̄ dicit apls. i.
Thi. vi. Qui volūt diuites fieri: incidūt
in laq̄os diaboli. **S**ed o redditurus est
rōem q̄o detp̄alib⁹ exp̄edit vscz ad mē
num hallēsem. **H**oc aduertere debet
bibuli et gulosi et supbi. q̄ tantā pecunia
plumunt in voluptatib⁹. et in supbia ve
stium expendit. q̄ talis male exp̄edes
bona sua ppter ea p̄t dānari. etiā si nul
la iniuste acq̄sierit. **E**xemplū de epulo/
ne. vt habet Luce. xvi. vbi dī q̄ erat q̄
dam diues q̄ induebat purpura et bisso
et epulabat quotidie splēdide. vbi non
fit mētio q̄ fuerit usurarius vel raptor.
h̄ bona sua male exp̄edit et paupib⁹ non
subuenit. ideo dānatus est. **C**hris. lug⁹

S 3

De peccato.

Math. Non propter hoc diuitias accepi stiue lascive plumbas: sed ut in elemosynis expendas. que enim habes pauperum sunt sed tibi credita sunt. etiam si ex laboribus tuis et ex hereditate paterna possessor fatus sis. Tertio redditus es roem quo heredibus tua bona dimisisti. quod quilibet puenire debet lites que possunt oriiri per mortem suam inter heredes propter bona sua quod melius esset nullum denarum post se reliquere quam causam litis heredibus amini strare. Quia ille qui non facit posse suum ordinando bona sua disponendo. que cumque mala siue quecumque peccata siue lites siue piuria siue inimicitie extalib[us] bonis in heredes sunt sibi in alia sua nocebunt quod prouabitur suffragiis. et etiam ibi punietur quod ex precipitatem avaricia sua noluit antea ea disponere. Ergo quilibet homo temporali bona possidens debet aduertere dictum Christi in Esaiam prophetam quod dixit ad regem Ezechiam. Dispone domum tuam quod morieris tu et non vivies. Esiae. 38. **G**en. Seneca etiam in quadam epistola. Quid dies velut ultima ordinanda est. quod de fidelitate hominis syltima dies indicat.

Sextum remedium contra avariciam est consideratio eternarum diuitiarum. Aug. Viles sunt epalalia cum consideratur eterna. **D**ixi est: quod homo potest cum tanta audaciter sollicitudine intendere epalibus que transitoria sunt. et negligere celestia que eterna sunt. Et hoc video fit quia non habemus firmam et veram fidem. Unde Hiero. Ne ceveram fidem deo habet qui cupit in his miseriis diuines fieri. Ergo quilibet Christianus cum omni diligentia debet intendere virtutibus et bonis opibus. ut per hoc possit sibi deum acquirere. et consequenter vitas eternam possidere. Unde Aug. Tunc erit de omnibus in omnibus quicquid hic quereras. quod quid hic pro magno habebas. quicquid hic amabas manducare et bibere: ipse erit tibi cibus et potus. quicquid hievo lebas et sanitates. ipse erit tibi immorta-

lis. Quicquid hic quereras: ut diuitias. deus erit tibi diuitie. auare quod tibi sufficit si tibi deus non sufficit. Itē Aug. li. xxij de cīui. dci. **Q**uod deus preparauit diligētibus se fidei non capitur spe non attigit charitate non comprehendit. desideria et vota transgreditur. acquiri per estimari non potest. **S**eptimum remedium contra avariciam est. quod ista epalalia quandoque erunt occasio hominum peccandi. quod quicunque ille qui est pauper et bonus et saluus si diues esset forte damnaretur. hoc deo committendit est quod oīa nouit que hominem expeditum vel que non. Et firmiter tenendum est si tibi utile esset habere diuitias deus tibi ordinaret. quia oīa quod facit: facit in bono. **O**stia autem diuities sunt occasio peccandi per te. quia ex diuitiis generaliter lites et dissidentes. **V**iiii. Arresto. q. politi. **P**ecunia sedis tamen facit et malignitatē. Item gratia superbia. **V**iiii. Aug. Vermis diuitiarum est superbia. viii. difficile est quod non sit superbus quod deuses est. Itē facit hominem gulosum. et propter luxuriosum. **V**iiii. Bern. in sermone Periclitus castitas in deliciis. humilitas in diuitiis. pietas in negotiis. veritas in multiloquio. charitas in hocne quā seculo. Exemplum de hoc in vita patris. **Q**uidā heremita apud quēdam hospitatus: inuenit in eo quāna partē lucris sui expēdebat in necessitates proprias. alias in elemosynas pauperum. terciā in hospitalitatis peregrinorum. **C**ū autē regressus esset ad cellas. et rogaret ut deus ei bona sua multiplicaret quod ea ita bene expenderet. **R**espōsum est ei quod fortis sibi non expedit. Illo autē non acquiescente sed per eos fideiubet etcessum est quod petebat. nam in mane causa operādi murū antiquum frangēs inuenit magnū auri thesaūrum. **Q**uo accepto factus est familiaris imperatoris et magnus oppositor pauperum. **Q**uo facto heremita raptus ad iudicium vidit angelos querentes de illo opposito repauperum. Quibus rūdet quod fidelissimus per illo rūdet. **S**tupefactus heremita

suplicabat h̄tē vīrgīnī vt eum iuuaret. Que ipetrauit vt heremita ad eū corrīgendū mutteret. Qd cū facere vellet nec ei loq posset. H̄ingerēs se ḡberatus fūis/ set. reuersus ad cellā sterū rapif ad iudicū. t̄ sicut pūs accusat. Sed htā vīgine eū adiuuātē t̄ mortuo īmpatore: alt⁹ suc cedens in īperīū illū diuītem t̄ poten/ tem capere voluit. H̄ ille fugiens t̄ om̄ia bona sua pdens ad p̄cedētia officia re/ diens t̄ ad pietatis oga. postmodū yi/ tam in bono finiuit t̄ clusit.

De gula.

Gula detestanda est. Primo qz multū est cōtra dēū: qz quis oia p̄cā sint cōtra dēū. tñ gula p̄ncipaliter. qz vīlissimā crea/ turā deſificat. s. ventrē ſiuuz. Juxta illud apli ad phil. iij. Quoꝝ deꝝ vēter ē. ybi dicit Aug⁹. Hoc ab hoīe colis qd p̄ ce teris diligis. Un Hugo in ſuo clauſtri li. Holet dīs tēpla cōſtrui. altaria erigi. miſtri ad ſeruēdū ordinari. imolari p̄c/ ſes. thura cōcremari. Siqdem tēplum gule eſt coqna. altare mēſa. miſtri cocī imolate penſes cocte carnes. fumus in/ censorū odor ſapoꝝ. Et talis ydolatria eſt deterior qz ydolatria paganoꝝ. quia illi auro t̄ argeto t̄ marmoreis lapidib⁹ diuinos honores impēdere ſolebat. ſed gulosus vētrem p̄ deo honorat. qz eſt qz ſi laterna. Et ppter ea videt hoc viciū detestabilius cūctis alijs vicijs t̄ petis. qz hoc viciū dēū blaſphemat. Un Au/ g⁹. de vībis dīm. Si immoderatōe vo/ racitatis debilitū moduz nature excedis qntūcūqz laudes lingua carmī ſonetū vita blaſphemat. Scđo detestanda eſt gula. qz multū placet diabolo. ex eo qz in hoīe guloſo eſt requeſ diaboli. Un Math. xij. Lūz immūndus ſpūs exierit ab hoīe. abulat p̄ loca arida qz rens req/ em t̄ nō inueniet. Et nota qz loca arida ſunt hoīes tēperate viuētes. in qbz dia/

bolus nō inueniet requeſ. Un etiā in ſig/ nū hui legio demonū dīxit dño. vt ha/ beſ Mathēi. viij. Si ejacit nos hīc mitte nos in gregē porcoꝝ. qd dñs pm̄ ſit. Un dī glo. Nisi qz more porci vīre rit: diabolus in eo potestatē accipier. Ex quo p̄tꝝ qz diabolus habet potesta/ tem ſug gulosos. Itē placet diabolo: qz illo vīcio tēptauit hoīem in ſtatū innoce/ tie t̄ in paradyſo. Itē p̄tꝝ in xp̄o. qz cum ſciunafet. xl. dieb⁹ t̄ noctib⁹: tunc tēptaz tor dīxit ei. Si filius dēi es dīc vt lapi/ des iſti panes fiāt. Et rō qz libēter tēp/ tat hoīes etiā bonos cū iſto vīcio. qz p̄c/ eos deſicē. t̄ facili trahere ad alia p̄cā/ ſez ad accidiā t̄ luxuriā. Un Greg⁹. in/ pastoral. dīcit. Dū vent̄ nō aſtrīngit ſit̄ cūcte ſtutes obruunf. Itē placet diabo/ lo. qz iſte qz hoc vīcio a diabolo tenet val/ deſfirmit tenet. qz qz affueri ſt̄ guloſe vi/ uere vix t̄ difficulter p̄nt huīc vīcio renī/ ciare. viij. Iſid. in li. ſoliloq. Difficile eſt p̄cī ſuetudinem vīcē. prau⁹ vīlus vix/ aboleſt. Hoc p̄z maxie in ill' qz a puericia/ crapulose t̄ delicate nutriti ſunt. qz poſt/ modū vix vel raro abſtinētē ſūt. niſi ſig/ pabundās gratia dei operareſ in illis. Et eſt rō. qz fm̄ Aresto. vij. Eth. Cō/ ſuetudo eſt altera natura. Eridē. Diffi/ cile eſt reſiſtē ſuetudini qz affilatur na/ ture. B. Tertio detestanda eſt gula. qz nocet homini in corpe t̄ in aīa. Pui/ mo in corpe. qz infirmitates corporis ge/ nerat. Eccī. xxxvij. In multis eſcis eſtit/ infirmitas. Seneca in ep̄la. Multos morbos multa ferula fecere. qz multe ppter crapulā efficiunt cōtracti. leproſi. hydropici. paralitici. t̄ ſic de alijs. Et/ hec ē magna facuitas qz hō ppter delec/ tationē vnius hore om̄i tpe vult eſſe in/ ſirm⁹. Itē vitā hoīes abbreviat. Eccī. xxxvij. Propter crapulā multi obierūt qz fm̄ doctores gula plures interficit qz enſis. Gic ecōuerſo abſtinētia cauſat ſa/ nitatem. et prolongat hominis vitam. Unde Eccīlaſt. xxxvij. Qui autē abſtē